

ВИСШЕ ВОЕННОВЪЗДУШНО УЧИЛИЩЕ

“ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“

**ПРАВИЛНИК
ЗА
ЗАЩИТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА
СОБСТВЕНОСТ ВЪВ ВИСШЕ
ВОЕННОВЪЗДУШНО УЧИЛИЩЕ
„ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“**

Долна Митрополия

2020

ПРАВИЛНИК ЗА ЗАЩИТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ ВЪВ ВИСШЕ ВОЕННОВЪЗДУШНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“

I. Общи положения

Чл. 1. Настоящият правилник е приет на основание чл.17, ал. 2, т. 10 от Закона за висшето образование.

Чл. 2. Правилникът регламентира реда за възникването, регистрирането, закрилата, използването и управление на обекти на интелектуална/индустриална собственост и патенти/полезни модели, притежавани от и/или създадени в рамките на Висше военновъздушно училище „Г. Бенковски“ (ВВВУ, Училището), при изпълнение на задължения, произтичащи от трудови, служебни или други правоотношения, както и реда за закрила и използване на обекти на интелектуална собственост и индустриална собственост, върху които са придобити права по друг начин.

Чл. 3. При осъществяването на научноизследователска си дейност ВВВУ се стреми да насърчава управлението на интелектуалната и индустриална собственост в съответствие с капацитета и уменията на академичния състав за:

1. разпространение на знания – създаване и разпространение на обектите на интелектуална и индустриална собственост в резултат на извършваната научноизследователска дейност;

2. повишаване на информираността и уменията на обучаемите в сферата на авиацията по отношение на интелектуалната и индустриална собственост и разпространението на знания;

3. защита на интелектуалната и индустриална собственост и на публично разпространяваните знания чрез прозрачен и свободен достъп до резултатите от научните изследвания в областта на авиацията;

4. равнопоставеност и справедливо третиране на участниците в научноизследователски проекти на Училището, на национално и международно ниво по отношение на собствеността и достъпа до правата на интелектуална и индустриална собственост и разпространението на знания, за взаимна изгода на всички партньори;

5. подобряване на възможностите за научно развитие и професионална квалификация на академичния състав на Училището.

Чл. 4. Обекти на интелектуална собственост и индустриална собственост или разпространение на знания са:

1. изобретения, полезни модели, търговски марки, както и оригинални софтуер, методи, апаратури, образци и произведения на науката и литературата;

2. възпроизведени учебни материали, помагала, научни трудове, индустриална собственост под формата на новосъздадени изобретения, специалности и специализации, създадени от академичния състав при изпълнение на дейност по служебни или трудови правоотношения.

3. интелектуалната или индустриалната собственост, възникнала в резултат на сключен договор за съвместно сътрудничество или споразумение за безвъзмездна помощ.

4. създадени по договор чрез възлагане на услуги.

(3) Правилникът урежда и използването на права на интелектуална и индустриална собственост на трети лица, с цел осигуряване на свободното им упражняване за дейностите на Училището.

Чл. 5. (1) Училището и неговите основни структурни звена е притежател на обект на интелектуална и индустриална собственост или разпространение на знания по реда на чл. 2, когато при създаването им:

1. авторът/изобретателят е изпълнявал присъщите за длъжността му трудови или служебни задължения;

2. авторът/изобретателят е изпълнявал задължения извън посочените по т. 1, но те специално са му били възложени и от това се е очаквало тяхното създаване;

3. авторът/изобретателят е използвал материални или финансови ресурси на ВВВУ.

(2) Правата върху обекти на интелектуална и индустриална собственост, създадени от докторанти при разработване на техните дисертационни трудове, на проекти, включващи трети лица, както и върху разработки, на базата на обекти, създадени и притежавани от ВВВУ, принадлежат на Училището, освен ако в договора не е предвидено друго.

Чл. 6. (1) Настоящият правилник не се прилага за научни продукти, разработени с цел научното развитие на техните създатели, като статии в научни списания, доклади на конференции, учебни помагала, чието написване не е възложено от ВВВУ, и не са използвани финансови средства и интелектуална и материална собственост на ВВВУ.

(2) Настоящият правилник не се отнася за обекти на интелектуална и индустриална собственост или разпространение на знания, които имат характер на класифицирана информация и са предмет на други правила.

(3) Настоящият правилник не се отнася за обекти на интелектуална и индустриална собственост или разпространение на знания, които са предмет на договореност с държавни органи и институции по техни специфични правила.

Чл. 7. Основни принципи на научно-изследователската и творческата дейност във ВВВУ са:

а) Академична свобода и стимулиране на научноизследователската дейност;

б) Равен достъп до ресурсите на ВВВУ и справедливост при разпределението им;

в) Контрол на ниво Факултет/Департамент или друго структурно звено;

г) Прозрачност и публично оповестяване на резултатите;

д) Оптимизиране на защитата на интелектуалната собственост и икономическите ползи от нея.

II. Възникване и използване на интелектуалната собственост

Чл. 8. ВВВУ използва обекти на интелектуална собственост на своите преподаватели, обучаеми, служители и трети лица в съответствие със законодателството на Република България и нормите на правото на ЕС и международните конвенции в областта на интелектуалната собственост.

Чл. 9. Обекти на интелектуална собственост на Училището се създават/възникват по реда, установен в българското и европейското законодателство в областта на интелектуалната собственост.

(2) Обектите на интелектуалната собственост са обекти на авторски права и сродните им права, патентоспособни изобретения, полезни модели и др.

(3) Правната закрила на обектите на интелектуална собственост се извършва чрез издаване на патент, на сертификат за допълнителна закрила, на свидетелство за регистрация на полезен модел, съгласно Закона за патентите и регистрацията на полезни модели (ЗПРПМ), чрез регистрация в Патентното ведомство и вписване в Държавния регистър на марките, съгласно Закона за марките и географските означения (ЗМГО), както и чрез признаване на авторско право върху произведения, съгласно Закона за авторското право и сродните му права (ЗАПСП).

Чл. 10. (1) При създаване на:

1. интелектуален и индустриален продукт или разпространение на знания;

2. патентоспособни изобретения и полезни модели, регистрирани по реда на ЗПРПМ, създадени в резултат на научноизследователската дейност, техните автори незабавно уведомяват ръководителя на съответното основно звено, като прилагат пълно описание на продукта, обект на авторска защита и изходна документация за неговата регистрация/патентоване в съответен формуляр за идентификация на интелектуална и индустриална собственост или разпространение на знания и за регистрирания патент/полезен модел.

(2) Изобретателят, който е създал служебно изобретение, има право да бъде посочен и право на справедливо възнаграждение, ако такова не е било предвидено в съответния договор. При определяне на възнаграждението се вземат предвид:

1. печалбата, реализирана от всички видове използване на изобретението по време на действието на патента;

2. ценността на изобретението;

3. приносът на Училището, изразяващ се в инвестираните средства за създаване на изобретението, предоставеното оборудване, материали, знания, опит, персонал и друга помощ. Възнаграждението се дължи от Училището, а когато то не е патентоприетел - от него и патентоприетеля солидарно.

(3) Когато възнаграждението по ал. 2, независимо дали е уговорено в договор или е определено съгласно посочените правила, е несправедливо с оглед на реално получената печалба и ценността на изобретението, то може да бъде увеличено по искане на изобретателя.

Чл. 11. (1) Правото на заявяване за регистрация на изобретенията/авторските права принадлежи на изобретателя/автора или на неговия правоприменник. Когато правото на заявяване принадлежи на няколко лица, то се упражнява от тях съвместно. Отказът на едно или на няколко от тях да участват в заявяването или в процедурата по издаване на патента или регистриране на авторско право не е пречка останалите да извършват предвидените по закон действия.

(2) Счита се, че заявителят/авторът има право на заявяване/регистриране, докато не се установи друго по съдебен ред.

Чл. 12. Деканът/директорът на съответното основно звено, при необходимост уведомява Началника на ВВВУ за създаването интелектуален/индустриален продукт или патент/полезен модел и прави предложение за възлагане изготвянето на оценка и препоръка за използването на този изследователски резултат на независим оценител.

Чл. 13. Избраният независим оценител от назначена със заповед на Началника на ВВВУ комисия в седемдневен срок от възлагането дава становище относно възможностите за регистрация на създадения продукт като интелектуална/индустриална собственост или патент/полезен модел, към което прилага попълнен формуляр/доклад за оценка.

Чл. 14. Когато в процеса на създаване на интелектуален/индустриален продукт или патент/полезен модел се налага ползването на обекти на интелектуална собственост, върху които има установени изключителни права на трети лица, оценителят дава становище относно необходимостта от получаване на съгласие за тяхното използване.

Чл. 15. Деканът/директорът на съответното основно звено в тридневен срок въз основа на формуляр за неговата потенциална търговска реализация прави предложение за финансиране до Началника на ВВВУ, както и прави предложение за финансиране от Академичния съвет (АС) на ВВВУ при необходимост.

Чл. 16. В седемдневен срок от постъпване на уведомлението, основното звено изготвя мотивиран доклад, съдържащ оценка на научния резултат и предложение до Академичния съвет за финансиране на процедурата по закрила на продукта.

Чл. 17. На първото следващо заседание от постъпване на предложението, АС на ВВВУ взема решение по направеното предложение. За решението, с което се одобрява направеното предложение, незабавно се уведомява основното структурно звено – вносител на предложението.

Чл. 18. В едномесечен срок след получаване на уведомлението, основното звено в сътрудничество с авторите изготвя окончателната документация по подаване на заявката за регистрация на съответния интелектуален продукт/патент в Патентното ведомство на Република България.

Чл. 19. Основното звено осъществява кореспонденцията във връзка с регистрацията на обектите на интелектуална собственост в Патентното ведомство на Република България и предприема действия за тяхната закрила.

Чл. 20. Основното звено вписва във входящ дневник всички депозиращи от самостоятелните звена уведомления по чл. 10 и съхранява досиета за всяка заявка.

Чл. 21. По всяко предложение основното звено преценява условията на създаването на обекта на интелектуална собственост и определя възнаграждение на неговите създатели, въз основа на:

1. печалбата, реализирана от всички видове използване на продукта по време на действието на правната закрила (ако специалният закон предвижда такава);

2. ценността и търговската реализация на създадения продукт;

3. приносът на работодателя (възложителя), изразяващ се в инвестираните средства за неговото създаване, предоставеното оборудване, материали, знания, опит, персонал и друга помощ.

Чл. 22. Основното звено съдейства за предоставяне на лиценз за ползване на обекти на интелектуална собственост, притежание на ВВВУ и нейните самостоятелни звена, по заявление на членове от академичния състав и докторанти във ВВВУ.

Чл. 23. Заявлението по чл. 22 се подава в писмена форма до ръководителя на основното звено, който е длъжен да се произнесе в срок до 20 работни дни след депозирането ѝ.

Чл. 24. Отстъпване на ползването на обекти на интелектуална собственост става с решение на съвета на основното звено, по предложение на автора. В случаите, в които интелектуалният продукт е притежание на ВВВУ, решението се взема от съвета на основното звено, което е разработило интелектуалния продукт.

Чл. 25. Ако в тримесечен срок от получаване на уведомление от изобретателя за създаването на изобретението ВВВУ не подаде заявка, правото на заявяване на изобретение, създадено при условията на трудово/служебно правоотношение, преминава върху изобретателя. Правото на заявяване може да принадлежи съвместно на работодателя и на изобретателя, ако това е предварително уговорено в договор.

Чл. 26. (1) Училището, изобретателят, изпълнителят и авторът са длъжни да се въздържат от действия, които накърняват правата по този член.

(2) Когато предмет на патента е продукт (изделие, устройство, машина, съоръжение, вещество и др.), патентоприетелят има право да забрани на трети лица да извършват следните действия:

1. произвеждане на продукта;

2. предлагане за продажба, търговия с продукта, включително внос, използване или съхраняване на склад на продукта за предлагане, продажба или използването му.

(3) Когато предмет на патента е метод, патентоприетелят има право да забрани на трети лица да извършват следните действия:

1. прилагане на метода;

2. извършване на всички действия, изброени в ал. 2, т. 2, по отношение на продукта, директно получен при използване на метода.

(4) Правото на патент принадлежи на лицето, което има право на заявяване по силата на чл. 11 от настоящия Правилник.

(5) Авторът има право на следните неимуществени права:

1. да реши дали създаденото от него произведение на научната, историческа, техническата литература, компютърна програма може да бъде разгласено и да определи времето, мястото и начина, по който да стане това, при които това право се уговаря по договор;

2. да иска признаване на неговото авторство върху произведението;

3. да реши дали произведението му да бъде разгласено под псевдоним или анонимно;

4. да иска името му, псевдонима му или друг идентифициращ го авторски знак да бъдат обозначаващи по съответния начин при всяко използване на произведението;

5. да иска запазване на целостта на произведението и да се противопоставя на всякакви промени в него, както и на всяко друго действие, което би могло да наруши законните му интереси или личното му достойнство;

6. да променя произведението си, ако с това не се нарушават права, придобити от други лица;

7. на достъп до оригинала на произведението, когато то се намира във владение на друго лице и когато това е необходимо с оглед упражняване на неимуществено право, предвидено в Закона за авторското право и сродните му права (ЗАПСП);

8. да спре използването на произведението поради промени в убежденията си, като обезщети за претърпените вреди лицата, които законно са придобили правото да използват произведението.

(6) Авторът има изключителното право да използва създаденото от него произведение и да разрешава използването му от други лица, освен в случаите, за които ЗАПСП разпорежда друго. За използване на произведение се смятат действия като:

1. възпроизвеждането на произведението – мултимедийни продукти, бази данни, компютърен софтуер, статии, сборници, учебни материали, водените дневници и др;

2. разпространението сред неограничен брой лица на оригинала или екземпляри от произведението;

3. превеждането на произведението на друг език;

4. преработката и синхронизацията на произведението. Преработка е и приспособяването и внасянето на всякакъв вид промени в произведението, както и използването на произведението за създаване на ново, производно от него произведение;

5. предлагането по безжичен път или по кабел на достъп на неограничен брой лица до произведението или до част от него по начин, позволяващ този достъп да бъде осъществен от място и по време, индивидуално избрани от всеки от тях;

9. вносът и износът в трети държави на екземпляри от произведението в търговско количество, независимо дали са произведени законно или в нарушение на правото по т. 1.

Чл. 27. (1) ВВВУ насърчава активното участие на академичния си състав, заедно с неговите обучаеми и докторанти, в създаването на обекти на интелектуалната/индустриалната собственост и/или патент/полезен модел в резултат на научноизследователската дейност.

(2) Училището има изключително право без разрешение на автора и без заплащане на възнаграждение, доколкото в трудовия/гражданския/договора за военна служба не е уговорено друго, да използва така създаденото произведение за свои цели. Училището може да упражнява това право по начин и до степен, съответстващи на обичайната му дейност.

(3) Авторското право върху произведение, създадено по поръчка, принадлежи на автора на произведението, освен ако в договора за възлагане не е предвидено друго.

(4) Ако не е уговорено друго, Училището в качеството си на поръчващо има право да използва произведението без разрешение на автора за целта, за която то е било поръчано.

(5) На обучаемите следва да се предостави възможност да участват в научноизследователската дейност съвместно с академичния състав на Училището.

(6) В случаите, когато изследователски проект е субсидиран от трета страна по силата на договор или дарение, обучаеми могат да участват в проекта, като сключат предварителен договор за това с Училището. Договорът урежда собствеността върху интелектуалната собственост, както и на предоставянето на права по нея, за всеки конкретен случай.

(7) Ръководителят поема задължението да уведоми обучаемите за всякакви договорни въпроси или въпроси от конфиденциален характер, свързани с интелектуалната собственост преди започването на проекта по изследователската дейност.

(8) Обучаеми, които са допринесли за развитието на интелектуална собственост чрез създаването на проекти, дисертации или изследвания във връзка с научноизследователската дейност, следва да уведомят за това своя ръководител.

III. Специфични обекти на интелектуална собственост, създадени в резултата на научноизследователска дейност и предоставяне на права.

Чл. 28. (1) Авторското право върху компютърни програми и бази данни, създадени в рамките на трудово/служебно правоотношение, принадлежи на Училището.

(2) Училището запазва също правото си на собственост върху софтуер и свързаните с него системи, които са получени в резултат на участието на обучаеми в изследователската дейност.

Чл. 29. (1) Предоставянето на права по интелектуалната/индустриалната собственост и/или патент/полезен модел, създадена в резултат на научноизследователската дейност, е в зависимост от съответните обекти и се разглежда отделно за всеки конкретен случай.

(2) Авторът отстъпва на Училището изключителното или неизключителното право да използва създаденото от него произведение при определени условия и срещу възнаграждение за всеки конкретен случай с договор за използване на произведението. В договора може да бъде договорено възнаграждение.

(3) Когато отстъпи на Училището изключително право за използване на произведение, авторът не може сам да го използва по начина, за срока и на територията, уговорени в договора, нито да отстъпва това право на трети лица.

(4) Когато отстъпи на Училището неизключително право за използване на произведение, авторът може сам да го използва, както и да отстъпва неизключително право върху същото произведение на трети лица.

(5) Договорът за използване на произведение може да се сключи за срок до десет години.

(6) Когато се касае за прехвърляне на права по патентовани изобретения, се предвижда сключването на лицензионни договори за всеки конкретен случай. Лицензията може да бъде обикновена, изключителна, пълна или ограничена.

(7) При обикновената (неизключителна) лицензия лицензодателят, преотстъпвайки лицензия на едно лице, запазва правото си да преотстъпва такава лицензия и на други лица, както и сам да използва нематериалния обект. Освен ако не е предвидено изрично в договора, лицензополучателят няма право да преотстъпва лицензия на други лица.

(8) Изключителната лицензия следва да бъде изрично уговорена. В този случай лицензодателят няма право да отстъпва предмета на лицензията на други лица и може да използва обекта само ако изрично е уговорено. Лицензополучателят има право да преотстъпва правата по лицензията на трети лица чрез сублицензии. Това право може да бъде ограничено чрез изрична уговорка или да се постави в зависимост от съгласието на лицензодателя.

(9) Пълна е лицензията, при която не се предвиждат ограничения за използване на обекта на индустриална собственост.

(10) Ограничената лицензия може да съдържа ограничения в използването, които следва да се уговорят за всеки конкретен случай.

IV. Задължение за конфиденциалност на информацията

Чл. 30. Академичният състав, административният персонал, докторантите, курсантите, студентите и специализантите, страна по договорни правоотношения за извършване на съвместна научноизследователска дейност и създаване на обекти на интелектуална собственост, се задължават да не използват или разгласяват информация, станала им достъпна при изпълнение на научноизследователски проект и/или задължения по договорното правоотношение за научноизследователска дейност.

V. Установяване на нарушения на правата върху интелектуална собственост

Чл. 31. (1) При нарушаване на права върху обекти на интелектуалната собственост авторът/изобретателят и/или Училището има право на наказателна, гражданскоправна и административно-наказателна защита по силата на националното законодателство, европейското право и международните конвенции и спогодби.

(2) При установяване на нарушени права на интелектуална собственост, залегнали в настоящия Правилник, Училището запазва правото си да сезира съответните компетентни органи.

VI. Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Всички отношения, свързани с дейността по защита на интелектуалната собственост във ВВУ, които не са уредени в този Правилник, се уреждат от разпоредбите на приложимото законодателство.

§ 2. Този Правилник е приет с решение на Академичния съвет на ВВУ на .....и влиза в сила от датата на приемането му.

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРАВИЛНИК ЗА ЗАЩИТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ ВЪВ ВИСШЕ ВОЕННОВЪЗДУШНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“

I. Общи положения.....	3
II. Възникване и използване на интелектуална собственост.....	5
III. Специфични обекти на интелектуална собственост, създадени в резултат на научноизследователска дейност и предоставяне на права ...	11
IV. Задължение за конфиденциалност на информацията.....	12
V. Установяване на нарушенията на правата върху интелектуална собственост.....	12
VI. Преходни и заключителни разпоредби.....	13